

Lausunto

30.08.2022

Asia: VN/1364/2021

Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti?

Kuten strategiassa s. 30 todetaan: merkittävä osa huomisen kulttuuriperinnöstä muodostuu tämän päivän audiovisuaalisesta, visuaalisesta ja esittävästä taiteesta sekä käsi- ja taideteollisuuden, muotoilun ja arkkitehtuurin tuotteista ja palveluista. Tämän vuoksi taiteen, kulttuurin ja luovien alojen elinvoima ja kehittyminen ovat edellytyksiä monimuotoisen kulttuuriperinnön syntymiselle.

Hämmästelemme, ettei strategiaa laadittaessa työryhmässä ei ole ollut esittävää taidetta edustettuna, vaikka Suomi on esim. vahvasti teatterimaa: myytyjä teattereilippuja suhteutettuna asukaslukuun on enemmän kuin muualla ja harrastajateatterikenttä on vertaansa vailla.

Esittävä taide on lähtökohtaisesti nk. hetkessä elävää ja kehittyvää ja sen suojeleminen ja säilyttäminen aineettomana perintönä on hyvinkin erilaista kuin esim. rakennusperinnön säilyttäminen.

Toivomme, että viimeistään toimeenpanovaiheessa on esittävä taide on asianmukaisesti edustettuna.

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

Tavoitteet ja toimenpidelinjaukset ovat sen verran avoimia, että huolenamme on, että ne jäävät vain kauniiksi sanoiksi.

Toimenpidelinjausten täytäntöönpano ja niiden riittävä resurssointi vasta osoittaa, että onko strategiaan kirjatulla tavoitteilla oikeasti mitään merkitystä.

Täytäntöönpanossa tulee olla mukana esittävien taiteiden (ml. teatteri, tanssi, musiikki, sirkus) asiantuntemus ja edustus.

Kommenttinne lukuun 5.1

-

Kommenttinne lukuun 5.2

-

Kommenttinne lukuun 5.3

-

Kommenttinne lukuun 5.4

-

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

Vaikutus riippuu toimeenpanosta ja sille varatuista resursseista.

Mahdolliset muut strategiaehdotusta koskevat huomionne.

Kulttuuriperintöstrategian toimenpide-ehdotuksissa tulisi vaatia esittäviä taidetta tutkivien alojen, kuten teatteri- ja musiikkitieteen koulutuksen ja tutkimuksen (myöhemmin tallentamisen ja dokumentaation) turvaamista sisällyttämällä ko. alat tiedeyliopistojen, käytännössä erityisesti Helsingin yliopiston, koulutusvastuusetukseen. Vain näin voidaan tiedeyliopistojen vastuulla olevan asiantuntijakoulutuksen ylläpito turvata esittävien taiteiden asiantuntemuksen osalta. Nämä asiantuntijat toimivat sekä taiteellisen työn mahdollistavissa tukirakenteissa että kulttuuriperinnön tallentamisen, dokumentaation ja tutkimuksen parissa. Tällä hetkellä esittävien taiteiden tutkimus (esim. musiikkitiede tai teatteritiede) ei ole minkään tiedeyliopiston vastuulla koulutusvastuita määrittävässä asetuksessa. (Siksi koulutusohjelmia onkin ollut mahdollista lakkauttaa (Tampereen yliopisto) ja resursseja leikata (Helsingin yliopisto)). Mikäli nykyinen kehitys jatkuu, ei ole taattua, että vuonna 2030 on tiedeyliopistoissa teatteritieteen tai musiikkitieteen koulutusta lainkaan, mikä vaarantaa sekä asiantuntevan työvoiman saatavuuden että kulttuuriperinnön suojelun. Pelkkä hyvä tahto ei riitä: vasta asetus varmistaa ja takaa koulutuksen säilymisen riittävällä tasolla, jolloin maistereita ja tohtoreita on jatkossakin työelämän ja tutkimuksen tarpeisiin.) Niin ikään kyse on myös esittävien taiteiden alan kulttuuriperintöön liittyvän tutkimuksen olemassaolon turvaamisesta, jolloin sitä voitaisiin myös vahvistaa ja kehittää, kuten ehdotuksessa ehdotetaan (s. 24, 40).

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidättekö tätä tärkeänä? Jos kyllä, niin miksi?

Toimeenpanosuunnitelma ja sen riittävä resursointi on välttämätöntä tai strategia ja sen sisältämät ehdotukset jäävät tyhjiksi sanoiksi.

Toimenpiteiden tulee olla konkreettisia ja tavoitteellisia ja niillä tulee olla selkeä aikataulu.

Strategian viimeistelyssä ja toimeenpanosuunnitelman laatimisessa tulee olla esittävän taiteen asiantuntijoiden edustus.

Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimisessa käytettävän?

Vähintään riittävää tiedotusta ja mahdollisuutta ottaa kantaa ehdotuksiin.

Millaisena näkisitte oman tai edustamanne tahon roolin strategian toimeenpanossa?

Näyttelijäliitto osallistuu mielellään strategian toimeenpanoon: vähintään seuraamme ja otamme kantaa, mutta tarvittaessa osallistumme työryhmiin ja nk. jalkautamme toimenpiteitä niillä aloilla, joilla näyttelijät toimivat. Kulttuuriperinnön säilyttäminen saattaa edellyttää esim. sopimista tekijänoikeuksista ja niissä voimme olla avuksi, koska Näyttelijäliitolla on näyttelijöiltä kerätty valtakirjoilla oikeus sopia näyttelijöiden tekijänoikeuksista.

Kuusikko Elina
Suomen Näyttelijäliitto - Finlands Skådespelarförbund ry.